СВОБОДА



SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — **UKRAINIAN DAILY**

РІК LIX. Ч. 180. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го СЕРПНЯ 1951. — No. 180. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 4, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КАСУЮТЬ КОМУНІСТИЧНУ ПОРУКУ ЗА ОСІБ ПРИЗНАЧЕНИХ НА ДЕПОРТАЦІЮ

Згадують Андрія Дмитришина серед 39 чужинців

Ню Йорк, 3 серпня. — На доручення генерального прокуратора, Дж. Гаверда МекҐрета з Вашингтону, Іміґраційна й Натуралізаційна Служба Злучених Держав почала скликати всіх чужинців, призначених на депортацію за їхню приналежність до Комуністичної партії або за підривну роботу. Також повідомили, що порука, складена за них організацією, яка називає себе Конгресом Громадянських Прав, не прийнятна більше для уряду ЗДА. Таких чужинців, разом 39, покликали в Ню Йорку, Бостоні, Філаделфії й Дітройті. З 31 нюйорських осіб, які мали зголоситися в четвер, тільки 15 послухали наказу. Між ними є відомі комуністи Александер Біттелман і Бетті Ґаннет, як теж Андрій Дмитришин та Роза Лайткеп, урядовці Міжнародного Робітничого Ордену, який мав український секцію для заманювання українців до комуністичних організацій. Тридцять із покликаних примістили на Еллис Айленді, де є іміґраційна станція. Що зробить з ними влада — докищо невідомо. Ніхто не зголосився складати нові бонди поруки за арештованих, після того, як уряд скасував бонди, складені Конґресом Громадянських Прав.

КОЛИШНЯ ШПИГУНКА ВИЯВЛЯЄ ІНШИХ ШПИГІВ В УРЯДОВИХ БЮРАХ

Вашингтон. — Пані Геде Массінґ, колишня жінка комуніста Гергарда Айслера, який втік зі ЗДА, коли його випустили на волю за порукою, широко розкрила свою діяльність як большевицької агентки в початках 1930-их років. Вона свосчасно відреклася такої служби і тепер стала свідком для сенатської комісії безпеки у Вашингтоні. Як агентка в Америці вона вербувала нових шпигів із федеральних урядовців, з яких вона назвала по імені двох: Ноела Г. Філда в Західно-Европейськім відділі департаменту стейту і Лоренса Доґґана з Латинського відділу цього ж департаменту. Філд, його жінка і дочка втікли, мабуть у 1949 р., за залізну заслону, а Доґґан 1948 р. вискочив з вікна високого будинку в Ню Йорку і згинув. Обидва урядовці згодилися передавати звіти зі своєї урядової праці совєтським шпигам. Шпиги перед початком їх роботи дістали вказівки від високого урядовця Алджер Гісса, засудженого на п'ять років тюрми. Підкомісія досліджує американську політику на Далекому Сході і тому поставила деякі питання до пані Массінґ. Вона заявила, що знає особисто одного з комуністів, які діяли в їхніх справах, а саме Джеймса Аллена, якого справжнє імя Сол Ауербах. Джозефа Барнеса, колишнього співробітника щоденника „Ню Йорк Геральд Трибюн", мані Массінґ знає з Москви, куди вона їздила в 1937 році разом з іншими агентами.

ТРУМАН ЗГАДУЄ АЙЗЕНГАВЕРА ЯК МОЖЛИВОГО КАНДИДАТА НА ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — През. Труман, під час пресової конференції сказав, що ген. Двайтові Д. Айзенгаверові ніщо не стоїть на перешкоді до кандидатури на президента в 1952 р., якщо він тільки цього забажає. При цій нагоді Труман сказав, що Айзенгавер прегарно виконує свої завдання верховного команданта аліянтських армій у Европі і висловив надію, що він буде й далі виконувати свої обов'язки. Про свою кандидатуру Труман не згадував нічого, хоч уже була відома спроба губернатора Френка Дж. Лоша з Огайо спонукати Трумана до проголошення своєї кандидатури на наступний рік. Президент сказав, що він поїде до Сан Франсіска 4 вересня на підписання мирового договору з Японією, одначе не виголосить жадних промов на зупинках по дорозі, як це бувало раніше.

● **Жінка вибрана конгресменкою** по смерти свого чоловіка, склала приписану присягу. Це пані Віра Вюкенен з Пенсилвенії. Разом з нею десять жінок засідають у Конгресі у Вашингтоні.

● **Фундація Форда призначила** перших $5,000,000 на розбудову відсталих країн.

● **Совєтські спортовці мають 27** світових рекордів, але газета „Совєтський спорт" (Москва) ганить їх, що відстають на багатьох ділянках спорту, зокрема велоперегонах, теннісі, стрільбі і фіґурному скетингу.

ПРИСПІШУЮТЬ БУДОВУ „ПІДЗЕМНОГО ПЕНТАҐОНУ"

Вашингтон. — Урядовці департаменту оборони заявили, що вже призначено приблизно $11,000,000 на перерібку старих і побудову нових будинків в Таборі Річі, у стейті Мериленд, де має бути приміщений „підземний Пентаґон". Теперішній „Пентаґон" — це, як відомо, назва будинку, в якому приміщений департамент оборони в Вашингтоні. Підземний Пентаґон почали були будувати у великій таємниці, одначе тепер це стало явним. Табір Річі це назва давнішої бази Красної Ґвардії. Там перебудовують тепер 137 будинків, які разом з новою побудованими, дадуть 674,000 квадратових стіп житлової площі для самітних постійних офіцерів, 82,000 квадратових стіп для бюр і 11,200 квадратових стіп для тимчасових офіцерів. Офіцерів з родинами там не буде. Табір Річі таки великий, що він розтягається до сусідного стейту Пенсилвенія. Підземні будови мають забезпечити охорону від знищення документів і недопущення до перерви в праці на випадок бомбардування столиці з повітря. В досі оголошених проєктах згадується про довгі підземні хідники, побудовані на лад німецьких підземних будов перед другою світовою війною.

В АМЕРИЦІ

● **Повітряні ескадрони фльоти й** морської піхоти не будуть брати участи в спільних маневрах, які мають початися в форт Бреґґ, коло Файетвил, у стейті Норт Каролайна. Це сталося наслідком непорозумінь у справі об'єднання всіх ділянок оборонних сил. У вправах візьмуть участь 85,000 вояків з армії, 400 літаків і 12,000 літунського персоналу. Відпаде сотня літаків морських сил.

● **Для зменшення диму** над містом Ню Йорк ухвалили контролю з повітря. Вже орґанізоване окреме Бюро Контролі Диму, очолюване адміралом Вилйємом С. Максвелом.

● **Продовження мораторію** на відсотки від позички хоче ухвалити канадійський парлямент. Позичку взяла Канада в Англії висотою — $700,000,000. Осталася несплачена решта — $250,000.

● **Команда фльоти звернулася** до Конґресу за дозволом ужити один підводний човен на випробовання нового стрільна, що нищить такі човни. Яка це має бути зброя — невідомо, як також не сказали де й коли має бути зроблена проба.

● **„Ощаджуйте воду!"** — Такий заклик містить поштовий штемпель, що перебиває поштові марки. Недостачею води для всього континенту турбується федеральний уряд.

ОДНА УСТАНОВА ДЛЯ ВСІХ ЗАКОРДОННИХ ДОПОМОГ

Вашингтон, 2 серпня. — У Сенаті зголосили законопроєкт про створення однієї незалежної установи для адміністрації всіх допомог закордонним країнам, отже — військової, економічної й технічної. Законопроєкт опрацювали два республіканці, а саме: сен. Александер Смит з Ню Джерзі й сен. Левет Салтостолл з Массачусетс. Вони працюють у двох комісіях, які займаються допомогою для закордону. Комісії досліджують проєкт уряду, що передбачає в новім бюджеті вісім з половиною більйонів долярів на озброєння чужинних країн. Комісії заслухали на закритих засіданнях американських представників, які беруть участь в организаціях взаємної оборони в Европі. Ці представники говорили, що европейці нарікають на плутанину в американських установ, які керують відповідними агенціями в Вашингтоні.

През. Труман висловив свій жаль, що голова комісії закордонних справ, сен. Там Конелі, поставився критично до асиґнування великих фондів для допомоги далеко-східним країнам. Проєкт створення однієї агенції мав би бути доданий до законопроєкту про згадані вісім з половиною більйонів.

ПАЛАТА ЗА ЛЕГШІ УМОВИ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів передала сенатові гнучкий проєкт постачання військових економічних і фінансових засобів країнам, які мають зв'язки з державами підсовєтського бльоку. Цей проєкт зродився після того, як президент проголосив в розвиненні торговельних зв'язків з комуністичними державами й землями. Останнього травня Конґрес ухвалив додаток до закону про асиґнування фондів, на підставі якого уряд мав повнотою стримати економічну й фінансову допомогу таким країнам, які від себе висилають стратегічні й інші матеріяли, що можуть придатися під час війни. Новий проєкт вимагає, щоб допомогу стримати тільки тоді, коли якась країна висилає до підсовєтських земель „зброю, амуніцію, воєнне знаряддя, нафту, атомові матеріяли".

ОДОБРИЛИ ПІДВИШКУ ЦІНИ НА ГАЗЕТНИЙ ПАПІР

Вашингтон. — Бюро Стабілізації цін одобрило підвишку ціни одної тони газетного паперу на $10. Ціну підвищила Кровн Зелербак Корпорація у Сан Франсіско. Отже, від 1 липня тона паперу коштує 116 долярів.

ІРАНЦІ ОБСТРІЛЮВАЛИ СОВЄТСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ

Теґеран, Іран. Тут урядово повідомлено, що минулого вівторка іранська кордонна сторожа впродовж пів години обстрілювала кулеметним вогнем совєтський воєнний корабель на іранських водах на Каспійському морі. Вогонь відкрито після того, як корабель в темноті ночі заплив на іранські води та почав освітлювати прожекторами іранське побережжя і розташовані на ньому пости в районі порту Астара. Совєтський корабель відчалив, не відповідаючи на вогонь. Командант місцевого іранського гарнізону негайно склав офіційний протест совєтським прикордонним властям і рівночасно заповідається відповідний протест іранського міністерства закордонних справ. Випадок зі совєтським кораблем трапився в тому самому часі, як британський важкий крейсер Евріялюс почав, за попереднім повідомленням іранського уряду, свої „воєнні вправи" в Перський затоці, недалеко нафтового центру Абадан. З іранського боку заявляється, що таке „розгорнення" британської сили може пошкодити заповідженим новим ірансько-британським нафтовим переговорам.

БУНТ І ВТЕЧА ДО ШВЕЦІЇ ЗАЛОГИ ПОЛЬСЬКО ВОЄННОГО КОРАБЛЯ

Стокгольм. Дванадцять членів залоги невеличкого польського виловлювача мін збунтувалися, розброїли і замкнули своїх офіцерів, а самі з кораблем заплили до шведського порту Істад та просять азилю, як для політичних втікачів. На вияснення свого вчинку вони подають, що „мають досить" комуністичного терористичного режиму і комуністичних політруків на кораблі. Шведські власті, відповідно забезпечивши свою стороже корабель, дозволили морякам робити заходи в справі азилю, роблячи їх рівночасно уважними, що вони можуть зустрітися з труднощами, якщо їх уряд домагатиметься їхньої видачі. Швеція, як і інші країни, зобов'язалася міжнародним договором видавати учасників бунту на кораблях. Після висадки на беріг 12 моряків, що „мають досить" комунізму, корабель з іншими 33 членами залоги відплив, за дозволом шведських властей, з шведського порту назад до Польщі.

● **Проти утворення міжнародного** кримінального суду, як ідеї, до якої ще не доросли нації, виступив генеральний прокурор Британії Франк Сосніс.

„ПРАВДА" ПРО „РАБСТВО" В АМЕРИЦІ

Москва. — Тоді, коли статтю британського міністра закордонних справ Герберта Моррісона, надруковану з початком цього тижня в партійній „Правді", передрукували разом з відповіддю „Правди" ще три інші совєтські газети: „Ізвєстія", „Красная Звезда" і — „Труд", сама „Правда" надрукувала ще одну статтю, яку вважається дальшою відповіддю на статтю Моррісона та в якій розписується про... „рабство"... в Америці. В статті згадується про святкування в Америці в дні 4-го липня 175-ї річниці Декларації Незалежности та на запит „що сталося після 175 років з тої нотиричної американської демократії?" — большевицька газета відповідає: „4-го липня американські дзвони дзвонили вже не за довгий вік демократії, але за упокійне її душі." На закінчення „Правда" твердить, що Америка, мовляв, перемінилася тепер в „країну рабства", бо „правлячі кола" погребали всі її вольності.

● **Югославська військова місія** до ЗДА на чолі з начальником югославського генерального штабу ген. Поповичем, прибуде для обговорення справи нового спорядження югославської армії.



НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНОГО БЕРЛІНА ПРОТЕСТУЄ проти нових совєтських обмежень транспорту між східним і західними секторами, закидуючи камінням східну частину берлінського кордону. Совєтська поліція і сторожа воліла не зближатися занадто до таких демонстрантів.

МОЖЛИВІСТЬ КОМПРОМІСУ В СПРАВІ ДЕМАРКАЦІЙНОЇ ЛІНІЇ В КОРЕЇ

Комуністичне радіо натякає на можливість перемир'я на фронтовій лінії. — Черґові безуспішні наради.

Корея, 3. серпня. — В аліянтських колах висловлюється надію, що комуністи остаточно можуть погодитися на створення демаркаційної лінії і перемир'я на теперішній фронтовій лінії, хоча комуністична делеґація на переговорах в Каесонґ все ще обстоює домагання, щоби така лінія була встановлена на 38-мій паралелі. Аліянтські припущення базуються на повідомленні комуністичної радіовисильні в Пйонгянґ, що аліянти, мовляв, домагаються встановлення демаркаційної лінії ще дальше на північ, ніж перебігає теперішня фронтова лінія. Аліянти вважають, що це повідомлення може бути підготовкою до компромісу та прийняття комуністами теперішньої лінії фронту, вироблюючи рівночасно серед свого населення враження, що дотеперішній застій в переговорах був з вини аліянтів, які домагалися більше північно-корейської території, ніж вони її займають, та що властиво компроміс був не з боку комуністів, але аліянтів. Це було б комуністам потрібне для „рятування лиця" та вдержання свого престижу, хоча аліянти від самого початку обстоюють власне фронтову лінію, як лінію евентуального перемир'я. Проте, теж сьогоднішні наради в Каесонґ в цій справі були безуспішні. Аліянтська делеґація тільки потвердила своє становище, що вона в жадному разі не погодиться на створення демаркаційної лінії на „безборонній" 38-мій паралелі, як цього домагаються комуністи, а голова комуністичної делеґації майже впродовж двох годин намагався доказати слушність свого становища. Дальші наради відложено до четвергового дня. Натяки на можливість комуністичного компромісу появились після того, як аліянтське становище в справі демаркаційної лінії цілком піддержав державний секретар Ачесон у Вашингтоні. На конференції в Каесонґ після того аліянтський представник зложив коротку заяву, що Об'єднані Нації цілком певно не порушать перемир'я, як воно буде встановлене, але вони теж не приймуть жадних постанов, які вможливили б червоним порушити це перемир'я.

АЛІЯНТИ В „ОБМЕЖЕНОМУ ПОХОДІ" НА КУМСОНҐ

Токіо. Після старанної артилерійської і авіяційної підготовки, аліянтська піхота на східній ділянці корейського фронту почала вчора „обмежений похід" на Кумсонґ, на центрально-східному секторі, в колишньому ворожому „залізному трикутнику". З офіційного повідомлення важко зробити висновок, чи цею акцію аліянти думають здобути новий терен, чи тільки „пробують ґрунт" для дальшого плянування. Місто Кумсонґ є важливою базою і комунікаційним вузлом. В першому „обмеженому наступі" аліянти не натрапили на занадто сильний ворожий спротив, але вони можуть натрапити на нього, зблизившись до самого міста. Аліянтський похід почався вчора вранці в сприятливих атмосферичних умовах, що вможливило інтенсивну акцію авіяції. Ворог, правдоподібно, передбачував можливість атаки, бо негайно почав переходити до протинаступів, що легко були відбиті аліянтами, з більшими втратами для ворога. На інших секторах фронту приходило тільки до припадкових перестрілок між патрульними відділами. Натомість аліянтська фльота ще з більшою інтенсивністю бомбардувала порт Косонґ, що його, згідно з комуністичними повідомленнями, аліянтська делеґація в переговорах в Каесонґ мала поборонний, як північно-східний пункт демаркаційної лінії для перемир'я. З'єднання аліянтських бомбардувальників, користаючи з погоди, виконали цілий ряд налетів на ворожі цілі та воєнні об'єкти в запіллі.

МАДЯРЩИНА МАЛА ПРИПИНИТИ ДЕПОРТАЦІЇ З БУДАПЕШТУ

Відень. — Останні вістки з достовірних джерел запевняють, що комуно-мадярський уряд припинив, — щонайменше хвилево, масові депортації середньої кляси з Будапешту. — Останній депортаційний наказ був виданий 16-го липня і виконаний чергового дня. Загальна кількість депортованих досі виносить 65,000. В західно-дипломатичних колах в Мадярщині в жадному разі не вважається цеї хвилевої перерви за остаточне закінчення депортацій. Перерва могла наступити внаслідок сильного протестаційного руху закордоном, або скоріше з чисто „технічних причин", головно з транспортових труднощів. Неценуровані листи і втікачі з Будапешту оповідають про най більш жорстокі і грізні сцени, які розгорталися під час депортацій. Українцям вони аж надто добре відомі з власної практики.

ПОСЛАБЛЕННЯ ЯВНОГО СПРОТИВУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ В КИТАЮ

Гонґ Конґ. Тут з поінформованих джерел повідомляється, що явний спротив проти комуністичного режиму в Китаю в останньому часі помітно зменшується, хоча протикомуністичні настрої китайського населення все ще є дуже сильні і поширені. Послаблення явного спротиву мотивується безпощадним комуністичним терором і репресіями з одного боку та щораз більшими труднощами повстанської боротьби з другого. Хоча в поодиноких провінціях все ще існує сильний повстанський рух, зокрема в провінціях Квантунґ, Кванґсі і Юннан, проте цей рух вже не має одностайного, скоординованого характеру і скерований більше на боротьбу за самозбереження. Ці обставини можуть тепер знову змінитися в користь повстанців, головно після переходу в останніх днях національно-китайського генерала Лі Мі та його військ з Бурми в провінцію Яннан, що може стати новою заохотою для націоналістичних повстанців теж в інших провінціях.

● **Лише в минулому місяці** розстріляли 288 китайців у Шанхаї комуністи.

● **Тисячафунтову бомбу**, що була скинена в час другої світової війни, знайшли глибоко в мулі в гавані Брістоль.

ПРОДОВЖЕННЯ УРЯДОВОЇ КРИЗИ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Французька Національна Асамблея не прийняла вчора кандидатури дотеперішнього міністра фінансів Моріса Пече на премієра, продовжуючи тим самим затяжну внутрішньо-політичну кризу в країні. Міністер Пече не потрапив здобути вимаганої конституцією більшости 314 голосів, бо комуністи голосували проти нього, а де-голісти і соціялісти здержалися від голосування. Намагання міністра Пече створити новий уряд Франції розбилися через внутрішньо-політичні проблеми, зокрема через проєкти соціяльного законодавства і обов'язкового навчання релігії в школах. Негайно після того Пече зголосив президентові Оріолеві свою невдачу і президент тепер матиме трудне завдання вибрати іншого кандидата на премієра. Печe був вже другим кандидатом з черги, що не потрапив перемогти урядової кризи, після попереднього неуспіху дотеперішнього міністра справедливости Рене Маєра.

В СВІТІ

● **Найшвидший бойовий турболітак** — Гокер-1067, який здатний перемогти всі можливі типи бомбардувальників, має Британія, заявив секретар повітряних сил Артур Гендерсон у Палаті Громад. Цей літак переважає американський Сейбр Ф-86 і совєтський МІГ-15.

● **Наради з Айзенгавером та його** помішниками в Парижі мала Анна Розенберґ у справі людських резервів оборонної мобілізації Заходу. Помішниця секретаря оборони ЗДА після тих нарад виїхала до Лондону.

● **Міжнародний Конґрес Учителів** — що відбувається в південній Франції за участю вчительських організацій 33-х націй, ухвалив статут постійної міжнародної конфедерації вчителів з країн „вільних демократій", які конґрес протиставляє так званим „народним демократіям".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	One year	$10.00
На три місяці	$2.75	Six months	$5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$3.00	One year	$3.00
На пів року	$2.00	Six months	$2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕПРЕСІЇ

Америка, виходило б, вже має досить совєтських ударів і в майбутньому не думає пропускати їх безкарно. Доказом цього є події останніх днів. У зв'язку з депортаціями з Мадярщини та з арештом і засудом американського кореспондента Овтіса в Чехословаччині, президент Труман і державний департамент виступили з гострим засудом відповідальних за ці події режимів і осіб, а в слід за тим проголошено формальне повідомлення про скасування упривілейованих митних тариф для всіх під-совєтських країн, включно зі самим Совєтським Союзом.

На перший погляд могло б здаватися, що американські торговельні репресії проти совєтських сателітів, зокрема проти Чехословаччини і Мадярщини, є навіть в інтересі Москви. Це ж бо Кремль з цього часу заборонив Чехословаччині та іншим сателітам прилучитися до Пляну Маршала, з якого вони і їхні господарства могли тільки скористати. Москва, зв'язуючи щораз тісніше господарства своїх сателітів зі своїми власним, побробила теж цілий ряд інших заходів для скріплення залізної заслони та повного перервання будь-яких зв'язків зі Заходом. Під тим кутом події, які призвели до теперішніх американських господарських репресій проти сателітів, можна б вважати до деякої міри навіть совєтською провокацією.

Відомо ж бо, що які труднощі господарського порядку Захід і не придумав би проти Совєтського Союзу і його сателітів, то вони своїм вістрям завжди будуть звернені у відповідній мірі проти поневолених і закріпачених під-совєтських народних мас. Ані комуністичним лідерам в Кремлі, ані їх ставленикам в сателітських столицях особисто напевно нічого не забракне, а у відповідь на західні господарські репресії, вони готові наложити ще більші тягарі на населення, щоб в той спосіб заповнити прогалини, які могли б постати в їхній воєнній підготові. З другого боку, їхня брехлива пропаганда доказуватиме населенню, що воно терпить через „англо-американських імперіялістів".

Але на ділі, американські репресії будуть серіозним протиударом теж в комуністичні режими. Для прикладу згадати б, що сама тільки Чехословаччина продавала досі в Америці своїх товарів на суму 30,000,000 долярів річно, і продавала їх за готівку. Ці доляри певно не йшли на поліпшення долі чеського народу, але як не на скріплення совєтського режиму, то напевно на вдержання величезної комуністичної п'ятої колони у вільних країнах, з Америкою включно. А щодо пропаганди, — поневолені народи цілком певно знатимуть, що американські репресійні удари не скеровані проти них, тільки проти їх червоних гнобителів.

У цій репресійній акції на окрему увагу заслуговує один незамітний факт. Президент Труман і державний секретар Ачесон заявили, що Злучені Держави тепер точно „нотуватимуть" ідентичність комуністичних лідерів, відповідальних чи то за депортації, чи за інші злочини за залізною заслоною. Незамітно виглядали подібні запевнення теж проти нацистів безпосередньо перед другою світовою війною. Але вони були заповідником Нюрнбергу і опісля неодному нацистичному злочинцеві допомогли опинитися на шибениці. І тому теж заяву секретаря Ачесона можна вважати підготовкою до майбутнього червоного Нюрнбергу, в якому всім головним червоним злочинцям доведеться відповідати перед міжнародним трибуналом за їхні незчисленні злочини.

Українці повинні мати це на увазі і вже сьогодні почати підготовку акту обвинувачення проти всіх тих червоних катів і їх вислужників, які все ще безкарно впиваються українською кров'ю та влаштовують свої терористичні оргії на українських кістках. Свідомість майбутньої кари на катів допоможе народові в нерівній боротьбі з ними вже тепер.

Можливості нафтового порозуміння

В останніх днях, завдяки наполегливим дипломатичним зусиллям спеціяльного висланника президента Трумана, Аверела Гарримана, англо-іранський нафтовий спір вступив в нову фазу — можливостей замирення. Після розмов і переконувань з боку Гарримана в Тегерані і Лондоні, британський уряд „під сильним натиском наших американських приятелів" рішив визнати принцип іранської націоналізації та вислати до Тегерану нову делегацію, з міністром на чолі, щоб та знову почала переговори в справі миролюбного і задовільного для обох сторін полагодження нафтового конфлікту.

Висилка британської делегації до Тегерану та відновлення переговорів ще далеко не означає полагодження справи. Але в теперішніх обставинах загального світового напруження вже сама можливість мирного полагодження конфлікту має велике значення. Останній розвиток подій теж переконує, що Гарриман, маючи за собою авторитет своєї країни та її президента, блискуче виконав свою місію — допомогти обом спірним сторонам знайти базу, на якій можна б прийти до згоди.

Інше діло, що така база має всі реальні причини. Британці потребують іранської нафти щонайменше так само, як Іран потребує британської допомоги, щоб могти ту нафту експлуатувати. Цього факту не можне змінити ані гаряча природнього і всілякими позаякілісами роздуваного арабського націоналізму, ані британська впертість щодо „статус кво" в Ірані. Виразний нахил до згідливости міг в останньому заіснувати в британських та іранських колах на підставі короткого досвіду, що самими тільки принципами тут далеко не зайти та що ота взаємна впертість не принесе добра жадному з партнерів, але натомість з конфлікту легко може скористати „той третій".

Переломовою фазою в ірансько-британському нафтовому конфлікті було згадане вже визнання Британією іранського націоналізаційного принципу. Але не менш важливе було здобуте вже практикою переконання іранського уряду, що для використання нафтових багатств країни він потребує не тільки британської технічної допомоги, але й британського ринку збуту та можливостей транспорту. Завдання Гарримана було з'ясувати це розсвареним іранцям і британцям та відкрити їм очі на втрати, які вони спільно поносять у висліді своєї непоступливости.

В останньому повідомлено, що британська делегація, очолювана міністром Ричардом Стовксом, вже мала б бути в дорозі до Тегерану. Полагодження конфлікту, якщо до такого полагодження прийде, цілком певно не задовольнить ані арабських, ані британських екстремістів у цій справі, як і не припинить дальших інтриг міжнародного большевизму, який робить все можливе, щоб створювати вогнища міжнародних непорозумінь, на яких можна б пекти печеню „світової революції". Але це не зменшить успіху американського посередництва, яке дало ще один доказ, що головною метою американської ролі в міжнародній політиці є насамперед мир та справедливість і добробут для всіх.

Орест Зибачинський

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

Всі ми є учасниками чи свідками цього небуденного явища. Та не всі його однаково бачимо. Одні себе з ним утотожнюють. Другі його визнають. Треті заперечують. А останні пі-на-пів — трохи визнають і трохи заперечують. Але явище української революції, незалежно від того чи це кому подобається чи ні, розгортається з нечуваною цілеспрямованістю дії і зростає в ширінь і в глибінь. В його джерелах полум'яно горить безсмертний дух Т. Г. Шевченка, а політичний процес велитенською дугою сягає часів першої визвольної війни 17-22 рр. Від того ми живемо і боремось під знаком української революції. — Хто прийняв Шевченка — а хто з нас не його діти? — той немає вибору. З печаттю його духа кожний мусить, всі ми мусимо піти витиченим шляхом української революції або національно загинути. Українська революція — це закон життя сучасного українства.

Дві життєві форми нашого історичного буття — одійшли безповоротно і назавжди. Це княжа Русь і Козацька Гетьманщина. Та український народ, як пробрався крізь татарське лихоліття до козацької держави, так перемагає російсько-большевицьку Голготу в ідеї сучасної України. Оця конечність поновних народин, біб за своє нове українське обличчя, змаг за нове єство, нове життя й нові закони, оці тортури і щастя нового ставання — це українська революція, це її внутрішній суб'єктивний аспект.

Нове ставання — це щоденно й на кожному кроці зудар чола в чоло і січа око-в-око із пеклом поневолення. Коли ми нині є, ми це завдячуємо — нікому в світі! — тільки собі самим. Вимір нашого життя узалежнився від нашого хотіння жити в свободі.

Процес зростання наших сил в тіні визвольного меча, — всупереч всіх зусиль окупантів, — веде до повалення існуючого політичного стану на сході Европи, до змалиння, утрудження, імперій та імперійок окупантів, до припинення їхньої історичної трапези канібальва відносно України. До встановлення і вдержання інерції нових напрямних і нового, свободарного ладу життя. Це українська революція в її зовнішних, об'єктивних аспектах і видах. Українська ідея сучасности так внутрішньо, як і зовнішньо, суб'єктивно й об'єктивно, вже по самій своїй природі є революційною. Ці напрямні революційного розвитку, внутрішнього й зовнішнього порядку, змагають остаточно до суверенного кружіння української нації в міждержавному планетарію довкола себе самої, по орбіті своїх цілей та інтересів.

Для досягнення повного стану мобілізації народу — революція розгортається фронтом на всіх ділянках життя. В авангарді пішла українська література, і далеко прорізали вікна в майбутнє поети й письменники. Рішучо і твердо, хоч невистарчально, стає на службу нації українська наука. Вона щойно закроює сфери своїх впливів в намаганні просвітлити й підбудувати або прочистити процеси українського життя. В гарячому кліматі націоналістичного руху зріс заповзятий пафос української особовости. В первинних антагоністичних політичних ідей та середовищ, затяжним процесом кристалізується українська політична культура, етос українського стилю та сила українського закону. Українське підпілля безперебійно розвиває збройні форми боротьби — від найвищих до складних, масових, — реалізує закон української сили. Так, поволі, серед мук, боротьби та крови, процес української революції видвигає на своїх плечах світ України та її людини.

Цей процес ставання, що джерелиться на полях духа, кожночасно як в дзеркалі одбивається у всіх формах українського життя. Всі його недомагання, нескладності та розбіжності джерелиться в революційному процесі ненастанного духового дозрівання українства.

Коли український народ в минулому поколінні станув до зброї — він не зложив її по нинішній день, він не зложить її до перемоги! Після розгрому нашої першої визвольної війни — декаду 20—30 рр. виповнив період революційного політизації українських комбатантів — УВО на Заході і СВУ на сході. Це покоління жертви перемогло збройний розвал, — винесло на скривавлених плечах революційну ідею, поставило її на українському небі й у свої масі — одійшло. Воно, як всі люди, багато зробило, багато занедбало, багато хибило. Та ідея України послужилася ними для своєї експресії та дії, простуючи в надрах життя. Роки 30-40 героїчний епос ОУН на заході, а на сході трагічний двобій українського селянства з російським большевизмом та шаленства воїнів слова і пера. І знову — не перфекція дій та форм, а перемога загибання. Роки 40-50 — розколина драма українського націоналізму і шукання та намічання пробою на нові шляхи. Вершини героїчні й пекло розпачу! Та все це етапи переходні. В основі, процес української революції йде нестримно вперед, йде по трупах чи помилках, йде в кліматі зростаючого драматичного напруження. Почерез здвиги і трагедії душ та середовищ — він протинає собі почерез всіх і вся, найкоротшим шляхом, навскоса, — дорогу до мети. А мета — це перемога закону української сили в рамах сил українського закону!

Бо водночас із більш чи менш вдалим змаганням до централізації революційно-визвольних сил, що змірює до неодмінного встановлення в українській національній території закону української сили — йдуть відносні процеси його нормалізації силою українського закону. Це завдання рісі, що в житті внаслідок людської природи, ставляться початково контрапунктом, а навіть в антагоністичних формах. Але мужня постава й політична далекозорість національно-керівних кругів — в стані кінцево звести до одної історичної синтези ці „суперечні" кінці життя.

Така простолінійність розвитку українського революційного процесу — це драма життя, що нагально прагне народин у брамі буття. Наче крейсер на повному морі, — цей похід нації за руном свободи! Вже 30 літ пливемо океаном — через шторми і мілини життя. На яких берегах висадить таємничий капітан залогу цього буреборного судна? На палубі — не завжди все в порядку та є змагання до порядку і корабель пливе. Лишні форми й не-

(Закінчення на стор. 3)

КИТАЙ І СОВЄТИ

Перший раз дістав вашингтонський уряд достовірні докази, що між Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм прийшло до поважних непорозумінь, як про це інформують публіку Джозеф і Стюарт Алсопи, вашингтонські кореспонденти щоденника „Ню Йорк Геральд Трибюн". Найновіший знак таких непорозумінь, це пропущення імени Сталіна при проголошенні вісімнадцяти гасел, одобрених китайським Політбюром для китайської армії на день 1-го серпня.

Таке пропущення не припадкове, як твердять знавці політики Совєтів супроти своїх сателітів, а зокрема супроти китайських комуністів. Це прямий виклик кремлівського диктатора, а водночас і для Совєтського Союзу. Таке сталося в самих початках непорозумінь між Тітом і Сталіном, коли імени Тіта не згадано на таблицях, несених підчас першотравневої демонстрації в Москві. У Китаї можна було помітити ознаки розламу ще до оцеї події з 1 серпня.

У підготові до святкування китайської комуністичної партії появилися в липні сім довших часописних статей, написаних провідними партійними урядовцями. Ці статті дістав уже в свої руки департамент стейту, дякуючи американському генеральному консулові в Гонг Конгу. З їх змісту можна прийти до таких найважливіших висновків:

Мао Це-Тунг, провідник китайських комуністів, вважає Китай за совєтського союзника, одначе непідлеглого Москві, тільки за незалежного й рівнорядного чи рівноправного. Щобільше, Мао не вдоволяється становищем провідника в сателітській країні. Він вважає себе за рівного, а до деякої міри за вищого від Сталіна, якщо йдеться про ідеологічний напрямок. Отже зовсім очевидно, що таке розуміння становища китайського Мао може призвести до поважного напруження між Москвою і Пекіном.

Деякі статті, поміщені в китайській пресі, замітні таким напрямком: Перше: з-поміж сьоми урядових китайських статей, чотири не згадують імени Сталіна зовсім. Це само вказує, що Мао Це-Тунг самостійний провідник Китаю, а не ставленик Сталіна, як це буває в країнах східно-европейських сателітів. Друге: божеські почесті, які в сателітських країнах віддається Сталінові, у комуністичнім Китаї дістає Мао. У статті, написаній містоголовою китайського Політичного Департаменту, не згадується ні разу імені Сталіна, а за те згадується Мао Це-Тунга 47 разів з такими самими прикметами, які звичайно вживається для почитання Сталіна.

Звичайні заклики до читачів для втримання послуху для Сталіна, як світового провідника комунізму, замінено закликом: „Многая Літа Товаришові Мао Це-Тунгові, організаторові й провідникові народної китайської революції!"

Третє: у всіх статтях переведена одна провідна думка, а саме, що успіх китайської революції треба приписати Мао і китайській комуністичній партії, а серед найвищих признань для цієї справи тільки раз, і то мимоходом, згадане ім'я сталінського режиму. Навіть Совєтський Союз згадується тільки один раз по імені, а це, що брав участь у конференції в Москві в 1945 р., коли то, як сказано в статті, Кремль згодився дати підтримку Чян Кай-Ші.

Четверте: у всіх статтях помітний гарячий китайський націоналізм, саме такий націоналізм, за який сотні провідних комуністів в Европі втратили своє життя під комуністичним режимом. Звичайно у статтях повторюється вислів: „Великий новий Китай нарешті вільний від чужоземного панування". Член комуністичного Політбюра, Пенг Чен, пише у своїй статті, що „Комуністична частина Китаю є теж повнотою патріотична".

Замітна теж характеристика Мао Це-Тунга, як вищого мудреця в „марксистсько-ленінської науці", навіть більша, ніж, як можна догадатися, Сталіна, бо причинок Мао до марксистсько-ленінської теорії це „теорія китайської революції Мао Це-Тунга".

Оці вісті треба вважати зовсім автентичними. Про китайський націоналізм як непоборний, здавна писали знавці далеко-східних відносин. Не є виключене отже, що китайські комуністи мають забагато Кремля і хочуть визволитися з-під його впливів. Коли б це сталося, то це був би факт великого історичного значення. Це треба мати на увазі, хоч не треба приходити до висновку, що Мао Це-Тунг це приятель західного світу.

Г. Сова

НА ДАЛЕКІЙ КОЛИМІ

5)

7. Всі інші, що не підходять до вищезгаданих категорій, але, за агентурними відомостями, були ніби вороже настроєні до совєтської влади.

Пригадується мені мій колега молодих років, який також вийшов з трудової родини, мав невелику освіту (міська школа) і, дякуючи службі у воєнний час 1917 р. одержав звання офіцера старої армії. Це „компромітувало" його в очах совєтської влади, але його рятував великий розум і хист. — Зрештою він став інспектором обласної харківської міліції. — Родинне його прізвище С...ко. Перед моїм арештом я зустрічався з ним і ми розмовляли про те, як у Совєтському Союзі поставлена справа захисту людини та її виховання. Якраз тоді вийшла книжка під назвою „Біломорканал" за редакцією Максима Горкого. В ній художньо та „вміло" показувалось читачеві будівництво того каналу, що збудований виключно в'язнями. На вихованні в'язнів і був зроблений наголос автора книжки. Мій колега, що взагалі любив ідеалізувати життя, хвалив методу виховання, описану в тому творі. Він був позапартійний, але відданий совєтській владі. І що з ним скоїлось в 1937 р? Не подивилось НКВД на його багаторічну сумлінну працю на такій ділянці, як праця в міліції. В 1937 р. він був заарештований, як колишній офіцер, і помер у харківській тюрмі, оголосивши голодівку.

На початку 1938 р. в таборах Колими відбулася одна інсценізація з боку НКВД, яка заслуговує на увагу. Апетити Кремля на колимське золото зростали, йому не вистачало золота на воєнну імперіялістичну машину. Хоч як машина „диктатури пролетаріяту" не вишукувала по всіх кутках Совєтського Союзу „ворогів народу" (тобто дарову робочу силу), але в концтаборах Колими став відчуватись великий брак цієї сили, бо сотні тисяч вибули з лав в'язнів або навіки, — або як каліки морозом і тером. Треба було утворити якийсь штучний привід для того, щоб затримати тут працюючу масу в'язнів, яка закінчувала свої терміни ув'язнення.

І почалася нова акція проти нас — політв'язнів.

Я прийшов з лікарні після хвороби цинги і ще не встиг стати до праці, як 15. травня 1938 р. вечером, після праці, почали викликати в контору поодинці окремих політв'язнів. В таборі кожна подія дуже цікавить кожного. На питання, „що і куди?" — ті, що поверталися, загадково мовчали. По другій годині ночі викликали й мене.

Коли увійшов я до кімнати, то якась молода особа відрекомендувала себе уповноваженим НКВД і заявила, що я повинен дати йому деякі відповіді. Із перших поставлених мені питань я зрозумів, що допит ведеться за відомим мені вже раніше протоколом, який я виповнював при першому арешті. Вкінці допиту слідчий (хоч так його неможливо назвати) поставив мені дослівно два питання: 1. „Визнаєте себе винним у тому, що Ви на прийску „Нечаяний" займалися антисовєтською пропагандою?"

Я пробував боронитись, але він зовсім не слухав моїх доказів і сказав: „Кажіть конкретно, так чи ні".

Я відповів: „Ні".

2. „Ряд свідків встановили, що крім цього, Ви ще й саботажем займалися на виробництві."

Я виймаю з кишені робочу книжку ударника, яка так добро обійшлася мені, і показую йому. Він навіть не подивився на неї, а тільки закричав, переходячи з „ви" на „ти". І додав: „Говори, так чи ні!" — Я знову відповів йому: „ні"!

Після цього заставив мене розписатися в протоколі допиту, що все це повинно залишитися таємницею. Я став цікавитись, кого саме брали на ці допити і стало цілком певним одне: — ті, що закінчували свій термін покарання і ті, що мали незначні присуди (себто 3-4 роки), до яких належав і я. Поступово почали видавати одину одному таємницю допиту. Казьонний, непісьменний, поліцейський шаблон був застосований до всіх однаково.

Почався знов промивочний сезон золота. Від малого до великого керівника тільки і чути було: „Давай, давай, темпи!", а це значить — давай більше золота.

Літо 1938 р. стало скоро проходити і підійшла моя рішальна дата — 25 серпня 1938 р. — два роки рівно назад в цей день був заарештований дома, і раптом... Мене і всіх, хто був на допиті зі мною 15. травня б. р., знову викликають в цей день в ту ж саму кімнату. — Приїхала від НКВД з м. Магадану другорядна особа і, — зробивши формальності (хто, звідкіля, рік народження), — читає дослівно: „Постановою Трійки НКВД „Дальстрой", за антисовєтську пропаганду та саботаж на виробництві, такийто засуджується на десять років ув'язнення в концтаборах. Термін від 15. травня 1938 р. до 15 травня 1948 року." Минуло 12 років з того часу, а й тепер при згадці про це кров у жилах холоне від жаху і не хочеться й тепер вірити, що все це було можливе в наш вік цивілізації. Але тоді я зовсім був спокійний, бо цей терор довів до повної байдужности (так само, як в 1933 р., люди від голоду падали біля харчових продуктів, а не грабували їх).

Дехто реагував інакше. Випадок був з білорусом, який збожеволів. Але ніхто не рішався на самогубство. На моїм відділі праці зібрали цих „нових злочинців" понад 20 чоловік, виділили в окрему бригаду і добавили до нас політв'язнів, що мали термін ув'язнення 25 років (в 1938 р. в СССР виданий був новий закон, що карав політв'язнів до 25 років).

Але й чума минає, залишаючи на довгі роки глибокі сліди руїн серед народу. Народний комісар внутрішніх справ садист Єжов був усунений і „єжовщина" почала поступово танути і в нас на Колимі.

Потяглися комісії з Москви для встановлення, де поділися сотні тисяч людей у концтаборах? Але як і завжди буває, — знайдуть винного серед найменшого. Керівника колимських концтаборів, полковника державної безпеки Гараніна оголошується „ворогом народу" і обвинувачується у співпраці з японською розвідкою. Його іменем почали називати і ці додаткові покарання, що одержав я та багато інших. Вже з початку 1939 р. деяких в'язнів, що дістали тут додаткові кари, почали звільняти з-під варти. Почав і я жити цією надією. Все мною пережите за ці роки зовсім підірвало мої фізичні й моральні сили. З золотих копалень ще з початку 1939 р. я був відправлений на шляхове будівництво через загальний стан свого здоров'я. Тут трохи покращало.

Надійшов другий рішальний день моєї долі — 25. 8. 1939 р., день, який повинен був дати мені волю, бо перший мій термін ув'язнення кінчався саме цим днем. Мене не звільняють. Минає місяць, другий — також. Від дружини та дітей ховав цілий рік цей додатковий 10-річний термін, та й повідомити листом не дозволялось. Коли ж я побачив, що мені бути під вартою аж до 15 травня 1948 р., я вирішив сім'ю про це повідомити. Через вільнонайманого українця-інженера післав я листа до сім'ї. В цьому листі я склав скаргу на ім'я верховного прокурора СССР Вишинського і одночасно прохав дружину вжити потрібних заходів.

(Закінчення буде)

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС"!

ПОЛЯКИ МРІЮТЬ ПРО „МЕЖИМОРЯ"...

3)

(Закінчення).

„Мрії позбавлені будьяких реальних основ!"

Цеї думки про „ІНТЕРМАРІЮМ" („МЕЖИМОРЯ") є п. Цат-Мацкевич у довшій статті п. н. „МЕЖИМОРЯ". (Дз. П. ч. 163).

„Рух „МЕЖИМОРЯ" — пише автор — малює свої мапи, обіймаючі простір від Греції включно до Естонії, при тому те все доповняється Україною. Отже балканські держави, Югославія, Мадярщина, Чехія, Словаччина і Румунія, Україна в найширших етнографічних границях, Польща, якась білоруська республіка, про яку від часу до часу довідуємося, що через Білосток і Граєво сягає до Балтійського моря, отже була би обтяттям держави Берута від сходу, врешті Литва й інші балтійські держави. Для введення в діло цих гігантських задумів влаштовується по світі „чайки" зі сухарями і з'їзди симпатиків, а також на різних машинках до відбивання відбивається відповідно оптимістичні статті, що навіть деколи друкується, якщо є на на це гроші".

Але „прихильники „Межиморя" поклоняються помилковій зовсім методі формування цілей і помилковій зовсім методі політичного діяння."

„Треба розуміти, що в джерелі руху „Межиморя" лежить охота створити такий політичний організм, що мав би оборонні можливости як у відношенні до Росії, так у відношенні до Німеччини. З цього заложення виходячи, декотрі діячі захлистуються тріюмфально підчас вигукування цифер: 90 мільйонів людей! 120 мільйонів людей! 150 мільйонів людей! І т. д."

„Отже: цього роду цифри нічого не значать!"

„Треба доказати, що існує якась зв'язь спільних оборонних можливостей... Але воєнна техніка так змінилася, що сьогодні навіть Британська Імперія перестала бути самостійною оборонною одиницею, є тільки додатковою силою, фільварком американських оборонних можливостей. Сьогодні є тільки дві політичні сили, що можуть самостійно боронитися: це є Росія з одного боку, а Америка з другого боку. Все інше може бути тільки членами одної з тих сил і нічим більше."

„Лучення у візіях „Межиморя" політично-територіяльних просторів, що не мають з собою нічого спільного, як, наприклад, України і Альбанії, чи Латвії і Болгарії, вказує на те, що само плянування симпатичної комбінації відбувалося у піднесло-поетичній атмосфері, що до тої комбінації кожний зносив свої мрії і сни і там їх акцептовано зовсім безкритично."

„В ідеї „Межиморя" згрубша пробивається: 1) ідея солідарности балканських держав, отже ідея антитурецька і антисілямістична, 2) оборона югослов'янських посілостей перед італійцями, 3) будова системи середньо-европейських держав в поняттю получення візії унії наддунайських держав з Польщею, 4) самостійна Словаччина, цебто розбиття чехословацької держави, 5) республіка білоруська — цебто розбиття польської держави і 6) Україна — цебто розбиття Росії."

„Розбиття Росії — це ідея стара... Але розбиття Росії може бути виконане щойно по війні і це по великій перемозі Америки над Росією."

„Діячі „Межиморя" влаштовують від кількох років „гербатки" словаків з естонцями, альбанців з чехами, литовців з греками, українців і т. д., іт. д. і плянують в той спосіб, що шляхом мирної дискусії осягнуть усунення всіх спірних справ, що ділять народи Середньої Европи, що в той спосіб полагодять конфлікт хорватсько-сербський, болгарсько-грецький, мадярсько-румунський, польсько-український і т. д. Очевидно — це мрії, позбавлені будьяких реальних основ!"

„Діячі „Межиморя" можуть розмовляти мільйон літ, своєю системою вони не порушать справи вперед на один центиметр, не порушать її поза спільне підписання антисовєтських заяв, що само собою ще нічого не дає. Не можна всього узгіднювати одночасно. Треба виелімінувати бур'яни!"

„Треба скреслити два моря: Середземне і Адрійське... Так само щодо Югославії: наші інтереси є суперечні з інтересами цієї держави. Нам залежить на віднові значення італійської держави... Також чеське питання треба трактувати з найбільшою обережністю. Подекуди символічний для тої справи є „казус паскудеус" з ген. Прхалою. Як відомо, цілий час війни він був фінансований поляками. Коли війна покінчилася, побіг якстій до німців... Союз з чеською державою — це обтяження, а не скріплення... Не можу поручати занадто великого анґажування у словацькі справи..."

„Українське питання належить до зовсім іншого розділу, а це до розділу про розбиття Росії на національні держави. Українці не повинні бути запрошувані на „чайок" з представниками середньо-східніх народів, але радше на такі конференції (думаю, що вони грубо передчасні), де побіч українців брали би участь інші народи російської імперії, далеко більше від українців приготовані до політичного і культурного зірвання з російським народом. Щодо мене — тут я також поручав би як найдальше-йдучу повздержливість і обережність. Польща Росії не розіб'є! На те є запізно 300 років або 30 років. Може це можна було зробити за часів Марини Мнішек або за часів київського походу. Не вдалося ні тоді, ні тоді. Тому плянування того самого, коли ми в Лондоні — видається мені досить гумористичним. А може я надто великий скептик..."

„Сам я — литвино-білорус... Але переписування з людьми, які поширюють теорію, що Білорусь повинна мати як самостійна держава вихід на Балтійське море через Білосток і Граєво — вважаю за неповажне заняття і навіть шкідливе!"

„Система середньо-европейських держав не повинна бути нічим іншим, як тільки тіснішим порозумінням реґіональним в межах загально-европейської конфедерації народів."

„Зате вважаю реальним союз, заключений на еміґрації між польською державою на вигнанні з державними чинниками Румунії і Мадярщини."

„Декотрі поляки думають, що нашою вимовою і перами у відповідних красномовних перекладах зможемо надати новий курс американській і англійській політиці. Інші поляки гадають, що ми повинні відси, з Ню Йорку і з Лондону розпочати будувати збройну силу, отже очевидно станції атомної зброї, підводних човнів і повітряної фльоти, аби власними збройними раменами вигнати москалів з Варшави."

„Я досить скептично настроєний до того роду задумів. Думаю, що американці зачнуть або не зачнуть воювати з Росією зовсім незалежно від наших завваг і суґестій, а ще більше я скептично настроєний у справі будування збройних сил на чужій території і за чужі гроші".

„Зате одну річ вважаю можливою і гідною патріотичного зусилля — це остереження краю перед якоюсь новою політичною провокацією".

„Проблему України — можна розв'язати!"

П. Цат-Мацкевичеві відповів п. Грабик. Він пише, між іншим, таке:

„Української справи надуживає п. Мацкевич до рисування образів з перебільшеними барвами, коли каже, що є 300 або 30 літ запізно, аби Польща мала розбивати Росію і тому проблема України є не до розв'язання. А хто ж каже, що Польща має ділити Росію і одинцем підійматися того діла, коли це завдання повинно припасти Злученим Державам Америки, оскільки переможуть Сталіна і схочуть здійснити плян подлу Росії. Нашим і інших завданням є переконати до тієї цілі американську політику... Вашинґтон приклав руки до розбору британської й голяндської імперії, „Але п. Цат-Мацкевич не кидає слів на вітер! Концепція школи Володислава Студніцького, якої Цат був вірним віроісповідником, полягала на пляні розв'язки польської справи з Німеччиною як осередком політики, щонайменше середно-европейської: Польща повинна найтися в орбіті співдії з Німеччиною".

„А тоді „Межиморя" стає не тільки непотрібне, але навіть шкідливе. Німеччина не могла би терпіти спокійно федерації Середно-Східної Европи з Польщею. А тоді також Україна, як союзник Польщі не була би признана Німеччиною, не говорячи про те, що Студніцький не хотів би в своїй концепції занадто ослабити Росії, щоб зберегти з цього боку чинник рівноваги у відношенні до Німеччини. На цьому зрештою полягає слаба сторона їх пляну, що мусів би скінчити найперше на конкуренції німецько-російській, а опісля на порозумінні між Росією і Німеччиною, покінченому новим розбором середно-східно-европейського простору".

„Замість говорити, що є зле у „Межиморю", п. Цат-Мацкевич повинен явно і публічно виявити, що є добре в концепції німецькій і тоді почує, з яким стрінеться відгомоном в польській опінії. Закордонної політики не треба робити під мелодію вулиці, але не можна її творити всупереч солідарному становиську громадянства... Тому треба думати і говорити про „Межиморя"!" (Дз. П., ч. 172).

„Ми — за право самоозначення кожного народу!"

На статтю п. **Цат-Мацкевича** появився у пресі також лист п. д-ра Ю. Гавптмана, в якому він згадує стрічі з представниками народів Середньої і Східної Европи в Інсбруку в рр. 1948-1950 та між іншим пише:

„Суґерую польсько-словацько-чеський союз на місце польсько-румунсько - мадярського... Це було би ядро майбутньої федерації... Висловлююся за правом самоозначення кожного народу. Чи це будуть словаки, чи народи Югославії, українці чи білорусини; можемо непогоджуватися з їх політичними і тереновими постулятами, а навіть поборювати їх, але виступаючи проти їх змагань до самостійности — ідемо проти хвиль!"

„Межиморя" повинно обняти всі ті народи, що почуваються до зв'язків з культурою і з цивілізацією заходу, — а тепер від них є відірвані. Поворот до цих вартостей, скинення наволоки совєтської „цивілізації", відбудова волі — оце гасла „Межиморя"!" (Дз. П., ч. 173).

Ось — так мріють про „Межиморя", а Західні Українські Землі таки — коби сила! — забирають!

З наведених нами цитат польських ідеологів ясно, що вони майже всі мріють про **„Межиморя"**, але коли прийдеться сказти слово про Західну Україну — всі вони проти приналежности тих українських земель до України, а за імперіялістичне відібрання їх від України і прилучення до Польщі.

Ось — так — мрії залишаються мріями...

Подав Є. Я.

СИНКЛЕР ЛУЇС

Славетний американський письменник, автор „Мейн Стріт" і „Бебіт", який здобув Нобелівську премію — Синклер Луїс був самітнім і невгамованим. Завжди шукав те, чого не міг знайти, а коли знаходив, то вже більше не хотів його. Навіть у своїх літературних працях переходив від новель, які зробили його славетним, до поезії і останніми закінченими працями його були вірші. Був дуже не дисциплінований. Або занадто багато працював, або цілком нічого не робив. Часом дуже багато їв, а часом цілком нічого не їв. Був або занадто уважним до своєї особи, або днями не хотів міняти одежі. Іноді багато подорожував, а іноді днями не залишав своєї кімнати в готелі. Не був вродливий, а до того мав багато рубців на лиці в наслідок лікування екземи рентґеновими проміннями. Тому був дуже соромливий. Але не зважаючи на це, був виключно щирою людиною, з усмішкою, що сяяла добротою. Деякі люди дуже захоплювалися його чарівністю, хоч коли йому хтось не подобався, він ніколи не приховував своєї відрази.

В єдиному був послідовним — залишався завжди правдивим американцем, і країну, яку так критикував і про яку писав сатири — палко любив.

Таким його знав його особистий секретар і компаньйон А. Менсон, який провів з ним його останній рік життя і який написав про нього статтю в журналі „Сатердей Івнінґ Пост" під заголовком „Останні дні Синклера Луїса".

В своїй статті Менсон пише, що найліпшим періодом в останньому році життя Луїса були січень і лютий місяці (1950 року). Він проводив дні з своїм секретарем у Флоренції, відвідував церкви і музеї. Найулюбленішим місцем його був манастир „Сан Марко", в якому є фрески монаха Анжеліко. Коли Луїс заходив до „Сан Марко", пише Менсон, він майже завжди з півгодини дивився на Велике Розп'яття, найславетніше з усіх мистецьких праць. Менсон також оповідає, що Луїс дуже любив Флоренцію. Знав її ліпше, ніж самі флорентійці. Знав кожен музей, церкву, старі будівлі, кав'ярні й ресторани. Спочатку часто контактував з американською колонією, але пізніше, за винятком кількох друзів, втратив зв'язки з ними, бо йому не подобалось те, що американці в Італії живуть тільки власним національним життям, і з Італією не мають нічого спільного. Кілька разів зустрічався з письменником і критиком Бернардом Беренсоном, з яким часто не погоджувався, бо, як він говорив, Беренсон був занадто естет. Синклер Луїс, наприклад, не міг дивитись на праці Да Вінчі чи Ботічелі чи Фра Анжеліко тільки, як на мистецтво. В картинах головним чином, він намагався вгадати особистість мистця. Цікавився особою, яка намалювала картину, так само як і самою картиною.

Менсон пише, що Луїс, не зважаючи на те, що провів багато часу в Европі, ніколи не хотів стати еміґрантом. Дуже гнівався, коли хтось з американців закордоном поводив себе нетактовно, чи давав причини для европейців сміятися з себе. І хоч Луїс сам критикував американців, дуже не любив, коли це робили европейці. Він хотів, щоб американці в культурному відношенні піднялись вище ніж будь-яка інша нація. Тому писав такі сатири. Він ненавидів снобізм, особливо манію титулування, а також снобізм інтелектуальний. Був дуже добрий до своїх службовців, а також до тих, кому, на його думку, було тяжко. Ненавидів формальні прояви харитативности, але ніколи не минав старця, щоб чогось йому не дати. Завжди настоював на тому, щоб платити рахунки в ресторані, і не дозволяв нікому іншому робити цього. Луїс був комбінацією непокірности і перебільшеної метушливостти щодо щоденних приготувань до праці. Він говорив, що письменник, який збирається писати, мусить робити так, як генерал, що плянує битву — методично і в порядку.

Був дуже спостережливий, а крім того багато записував. Записував все: назви вулиць, людей, міста, їжу, напої, ресторани, а також пейзажі і т. інше. Якщо випадково чув якусь розмову — записував також.

Його компаньйон говорить, що він міг жити з Луїсом тільки повністю підкоряючи йому свою особистість. Він жив так, як Луїс того хотів, і допомагав Луїсу так, як той цього бажав.

Луїс був дуже пунктуальним. Любив музику, але не любив опери. Уникав всяких церемоній і публічних зібрань. Цікавився релігією з точки зору історичного і соціологічного.

В кінці вересня 1950 р. Луїс зупинився в Римі і був під постійною опікою лікарів. За місяць до смерти він ще дуже багато працював хоч і був дуже слабий. 31 грудня йому стало дуже зле. Його забрали до лікарні, а за десять днів Синклера Луїса не стало.

О. Несіна

ФАРМЕРИ ВИСИПАЛИ НА СМІТТЯ ГОТОВУ КВАСОЛЮ

Ню Йорк. — Чотири фармери з Лонґ Айленду привезли вантажними автами на продаж до Ню Йорку стручкову квасолю. Коли ніхто не хотів дати їм належної ціни, вони висипали її на сміття, замість забрати додому або продати по нижчій ціні. Вони кажуть, що ціна пропонована на ринку, не покриває їхніх витрат на саджения, збирання й доставу квасолі на ринок.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ПРАВИЛЬНУ НАЗВУ

В останньому часі, у зв'язку з нападом московської „Правди на В. Сосюру за вірш „Любіть Україну", дуже часто пишуть газети про совєтську літературу, та про совєтських письменників. І пересічна людина, яка не знає дійсного стану відносин на сході Европи, цілком не може зрозуміти, як може існувати українська, білоруська чи інша література, коли все, що пишеться в Україні чи інших поневолених Росією країнах, називається офіційно совєтською літературою, чи совєтськими письменниками, не подаючи в 90 відсотках національности письменника. І дійсно, в Америці деякі люди зачинають порівнювати так званий „Совєтський Союз" зі Злученими Державами Америки. І не дивно, коли якийсь американський кореспондент чи письменник зробить великі очі, довідавшись, що Хвильовий чи сотні інших письменників, які згинули з рук Москви, є українські а не совєтські письменники. Кремлеві та всім „неділимцям" це дуже на руку у веденні їхньої пропаґанди та замилюванні очей людей мало обізнаних у дійсних відносинах. В останній час Кремль на всі роди переконує своє покоління і українську молодь, що навіть Шевченко був совєтським письменником.

Що ж роблять наші мистці пера у вільному світі у противагу цій безличній брехні? І коли читати на шпальтах „Свободи" в різних дописах про „совєтського письменника" Сосюру, який написав, „Любіть Україну", то серце болить. Болить не за Сосюру, який вип'є свою чашу скорше чи пізніше за своє безличне славослов'я „батька народів", але за тих сотні українських письменників, які воліли дістати кулю в потилицю, чим писати на приказ Москви, які воліли піти на каторги, поповнити самагубство, чим стати на услугах Москви. Серце болить за тих, які свідомі, що їх чекало від Москви, не зреклись свого народу і до останнього свого подиху служили виключно для свого народу і своєї батьківщини, за тих, які оспівали красу і горе своєї батьківщини власною кров'ю. І тих то живучих по каторгах невільників пера, сьогодні називається „совєтськими письменниками", в той час коли Москва кожного свого навіть мазгаля підкреслює „ето русскій пісатєль".

Ця шкідлива для нас назва совєтський повинна раз скінчитись, бо на якій мові українець не писав би, він є і буде українським письменником, і про нього, як такого мусить знати світ і ми. Бо як ми станемо ще і самі називати тих сотні наших найкращих мучеників пера „совєтськими письменниками", а їхні твори, безпощадно нищені Москвою, „совєтською літературою", а в додаток Москва буде дальше трубіти, що Шевченко і Франко — це „совєтські письменники", звідки світ може знати правду? В тому випадку має забрати голос хтось з тих письменників-недобитків Москви, що мали щастя дістатись у світ вільного слова і думки, і писати те, що серце і душа співає. Хто стане в оборону тих, що вже не можуть себе оборонити за правильну і горду їх назву українського письменника, яку вони окупили своєю власною кров'ю? Фактично совєтських письменників нема, бо немає і совєтської нації.

М. Воробель

ВІДГУКИ ДНЯ

ЗБУВСЯ КЛОПОТУ

Хтось задзвонив.

У Львові я дивився крізь вирізку хто це, тут зразу відчинив, хоч — як кажуть бувальці — воно і тут не є безпечне.

В хату вскочив нестарий ще громадянин, засапаний, з розкуйовдженим волоссям і з несамовитими очима.

— Ви Ґалактіон Чіпка?

— Варіят! — подумав я і приготувався до нападу.

— Кажіть: ви? — тицьнув у мій бік пальцем.

Тоді я почав трохи з жидівська:

— Або що?

— А те, що як ви є ви, то я хочу вам щось сказати, точніше — хочу запитатися про щось. Маю до вас діло!

— Яке?

— На воловій шкірі не списав би. Иде про мову!

— Як про англійську, то ви зле вибралися.

— Ні, йде про нашу, українську.

— В такому разі вибачте, не буде з цього нічого, бо я не маю де вас переночувати.

— Чому переночувати? — здивувався прибулий.

— Бо дискусія напевно затягнеться найменше на два дні. Це така тема, що хоч сядь і плач!

— А бачите! Я також сів і плакав, але вже сльоз не стало. І тому прибіг до вас...

— Коли по сльози, то даремний ваш труд. Я вже давно виплакав їх. Врешті погодився і маю спокій. Тепер мені ясно, що „шереги" це українське слово замість чужого „ряди", що „застерігати" не значить те, що я думав і що воно значило, а „перестерігати", „остерігати", що „сексот" усі в Америці зрозуміють правильно: секретний сотруднік, а не людина сексуально збочена, що „кшталтування" це одне з кращих українських слів, що „поверхова людина" це не є людина на один поверх, а людина поверхова, себто така, що ходить по поверхні, що „застраховати" не має нічого спільного зі страхом, а значить „обезпечити", що „відстрочити" це...

— Пане, я не можу!.. — зойкнув гість і повалився на канапу. — Позвольте сісти...

— Будь ласка, сідайте.

Відсапнув, обтер піт, а після цього:

— Я тільки в справі назв міст, рік, країн і народів...

— Безнадійна справа.

— А все таки... Подумайте! Від віків була Монахія, Липськ, Дрезно, Лаба, Секвана, Вілгород, Японія. А тепер Мюнхен, Ляйпціґ, Дрезден, Ельба, Сена, Београд, навіть Ніпон...

— Пане, життя не стоїть. Ми поїхали в світ і почули там, як люди вимовляють.

— Які люди?

— Автохтони.

— В такому разі, чому Відень, а не Він, чому Париж, а не Парі, чому німці, а не дойчі, чому Фінляндія, а не Суомі, чому Норвеґія, а не Норґе... і так далі, і так далі, і так... і почав рвати волосся.

— Кажуть, що старіші назви...

— Від котрого року?

— Не знаю... Питайте в більш компетентних!

Гість безнадійно махнув рукою.

— Значить, я в вас не дістану вияснення!?.

— На жаль.

Мій гість зблід, непритомно заколував очима, зірвався з канапи і вискочив крізь вікно.

Я почув глухий стук об каміння і знав: смерть прийшла моментально...

І навіть не можу сказати, щоб жалував...

Врешті раз на завжди матиме спокій!..

Ґалактіон Чіпка

НЕОБХІДНЕ ВИДАННЯ

Скільки то наша преса поза кордонами України не писала про відмінність життя на чужині і нашу потребу пристосуватися до нього! Багато в цьому напрямі робилося — та далеко не все. Ці хиби нашого громадського життя чи не найбільше відчували і відчувають батьки дітей, які, в обставинах майже цілковитої відсутности українських початкових шкіл, мусіли, без відповідної допомоги з боку громадянства, саме в тих відмінних від Батьківщини обставинах виховувати тих дітей — і то виховувати в дусі українства. Кожний, хто сам мусів виховувати своїх дітей, або ближче цікавився цією проблемою — знає всю її глибину. Згадати хоча б побут української дитини в великих містах Заходу, її уподобання в цьому побуті, — та категорична вимога: вдержати цю дитину в повній відданости для далекої, незнаної — та все ж рідної й дорогої України.

Конкретний крок вперед робить видавець Михайло Борецький в Ню Йорку, випускаючи в світ новий БУКВАР І ЧИТАНКУ. Видання це появиться вже на початку цього шкільного року, тобто в місяці вересні. Воно — багато ілюстроване, з текстом — пристосованим для дитини, що перебуває на чужині в еміґраційних умовинах і дуже часто зовсім не володіє українською мовою. Для цих останніх опрацьовано спеціяльний показник української абетки на базі англійської мови. Тут вистачатиме добра воля українського батька, що своєю допомогою в навчанні дитини допровадить її через тексти Букваря і Читанки до українського друкованого слова, а далі — в українське життя загалом. Для дітей, що володіють українською мовою, тексти й ілюстрації Букваря і Читанки принесуть велику радість в пізнанні всього того, що українське. А його так багато і таке воно гарне!

В. З-ів

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

(Закінчення зі сторони 2)

добитки тримаються в його фарватері. Вони теж своєчасно вели корабель, свідомі його великої мети й небуденної дороги — або й ні! Всі вони починали від високої віри в своє післанництво вести націю почерез націю для нації. Вони кінчали в безплодних намаганнях петрифікувати під своїми зорями весь український небозвід і падали за борт. Валив їх невмолимо долі всемогучий закон органічности українського революційного явища — сила української правди! — з якою вони розходилися. Інтеґральну величину України не вдалося нікому вбгати в задушливі рами партійного фраґменту. Скорше чи пізніше їхню відосередність торощить динаміка революції, що на позиції авангарду нації покликає нову фалянґу. Так починає нова декада, з новим патосом в нових формах. І знову ними послужиться ідея українського життя для експресії та боротьби, щоб крізь незавершеність форм та людей — перелятись в буття. Бо особовість завершена — це нація, а завершена форма — це її держава.

Минуло 30 літ цієї невгомонної, всенаціональної боротьби. Для досягнення своєї державної рації нація стосує мудрим ладом всі засоби і сили свого життя, в тактичних змінних формах, залежно від вимог та потреб ситуацій.

Але концепція, стратегія, головна лінія боротьби є одна і незмінна від вибуху по нинішній день. Це шлях національно-революційного процесу на всій території України, це послідовне змагання за поточну організацію української нації та її людини, за поготівля і ріст всіх її духових та фізичних сил.

За цей час український народ вже перейшов і невпинно переходить далі колосальний процес відродження та перержодження. Ми стаємо новою молодою нацією, що з прапором свободи на кривавих барикадах, стукає до брам сучасної історії.

Всі ми є учасниками чи свідками явища української революції й дуже важно, щоб по змозі більшість з нас його однаково бачила.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ОБ'ЄДНАННЯ б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ
ВІДДІЛ НЮ ЙОРК
—: влаштовує :—
В НЕДІЛЮ, 19-го СЕРПНЯ (SUNDAY, AUG. 19) 1951
ПРОГУЛЬКУ до WEST POINT
(Звіджения славної Військової Академії і Музею та пікнік в найгарнішій місцевости над річкою Гудсон).
Відїзд прогулькового автобусу точно в год. 9. рано. Поворот до Ню Йорку в год. 8. ввечорі.
Квитки в ціні 2 дол 50 цент. у п. О. Литвиненка в пятниці і суботи год. 7—8 ввеч. в домівці Відділу, 149 — 2nd Ave.

ВАЖЛИВЕ СУДОВЕ РІШЕННЯ

Переселенча організація відповідальна за переселених громадян.

Побут нових іміґрантів у Злучених Державах Америки видвигає кожного дня нові соціяльно-допомогові проблеми і збільшує та поширює діяльність допомогової організації. Але не лише соціяльно-допомогові справи нових іміґрантів стають предметом уваги допомогової організації. Недавно міський суддя у Филаделфії видав рішення, що добродійні організації відповідають теж за громадське ведення себе тих громадян, які на ашуранси тих добродійних організацій приїхали до Злучених Держав Америки. Рішення це запало у зв'язку з судовою справою родини Кобельник, яку арештували за порушення публичного спокою. Коли обжалована родина не могла зложити бонду на суму 500 дол., тоді суддя візвав представника ЗУАДК-організації, на ашуранс якої ця родина приїхала недавно до ЗДА і вимагав від нього цієї грошевої запоруки. На заяву представника ЗУАДК, що переселенча організація не може відповідати за поведінку кожного спроваdженого нею іміґранта, бо ЗУАДК мусів би відповідати за 27.000 нових іміґрантів, які не все повинуються всім припорученням нашого комітету, суддя виніс рішення, що будуть пороблені заходи, щоб іміґранти повинувались зарядженням своїх переселенчих організацій. У справі родини Кобельників суддя згодився відложити бонд, дорүчивши ЗУАДК-ові переселити цю родину з Филаделфії.

ЗУАДК має багато праці в ділянці переселення і допомоги і важко йому витрачувати час на особисті справи нових іміґрантів. Саме в цю пору нові тисячі українських скитальців прибувають на поселення до Злучених Держав і вся увага ЗУАДК звернена, щоб цих нових наших громадян примістити і дати їм змогу почати нове, спокійне життя.

Тому ЗУАДК оприлюднює згадану вище подію і закликає всіх наших нових поселенців звертатись з усіма проблемами до своєї організації — до ЗУАДК, а не тягатися по судах і витрачати непотрібно — свій гріш і відтягати свою організацію від переселенчої її діяльности. Кожний викинений гріш це не лише особиста втрата, але це втрата для цілої нашої громади. Цей гріш можна використати для переселенчої акції, яка тепер стоїть на першому пляні і повинна згуртувати для кращого її проведення усю нашу громаду.

Збірка одежі й харчів

Союз Українок започаткував гарне діло збірки одежі і харчів для потребуючих українців в Европі. Зібрані речі і харчі будуть переслані для розподілу до Відділу ЗУАДК в Европі. Дирекція ЗУАДК звертається з проханням до всіх переселенчих осередків, як і всіх організацій, установ і окремих громадян підтримати започатковане Союзом Українок гарне діло і кооперувати з цією організацією в цьому напрямі. В Ню Йорку збірку переводить переселенчий осередок: 11, Іст Сьома вулиця, а у Филаделфії зібрані речі і харчі пересилати до Українського Горожанського Клюбу, 847, Н. Франклин Стр. Проситься зорганізувати збірку теж і в інших містах і подати адресу збіркових пунктів до Централі ЗУАДК-у на адресу:

United Ukrainian American
Relief Committee Inc.
PO Box 1661, Phila. 5. Pa. USA.

Злучений Укр. Америк. Допомоговий Ком.

ВИСАДЖУЮТЬ В ПОВІТРЯ МОСТИ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес, 1 серпня. — Вибухові матеріяли, підкладені під мости й залізничі рейки, які ведуть до міста, розірвали частину шляхів і один міст, виключаючи правильне сполучення з містом. Урядові газети пишуть про 18 вибухів від год. 3:30 ранку. Крім тих, що вибухли, поліція найшла ще кілька таких, які не встигли вибухнути. Кілька льокомотивів вискочили з рейок. Саботування залізничого сполучення почалося після півночі, коли залізничі машиністи проголосили страйк на юнійнім зібрання на знак протесту проти урядової заборони перебрати провід в юнії нововибраній управі.

• ПОМЕШКАННЯ •

Два умебльовані АПАРТАМЕНТИ, окрема лазничка, електричні холодільні. M. ELKO, 605 N. 7th Street, Philadelphia, Pa.

• РОЗШУКИ •

Пошукую ВАСИЛЯ ПІДБИРЕЖНОГО з Янчина, повіт Перемишляни. В 1948 році перебував у Німеччині (Waldshut) у французькій зоні. Хто знає про нього, або він сам, прошу повідомити на адресу:
NICHOLAS YAKYMYSZYN
45 Cedar St., Amsterdam, N. Y., U.S.A.

Прошу о. РОМАНА КОЦЮМАКУ подати ласкаво свою адресу для п. Олімпії Дуркот на адресу:
MARIA LEWYCKA
1444 Stuart St., Denver, Colo., U.S.A.

• Книжки-Журнали-Картки •

ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ в українській, німецькій і інших мовах, тутешні і з Европи, доставляє всюди поштою: W. Magun, Bookstore, P. O. Box 361, Cooper Sta., New York, N. Y., (109 St. Marks Place.) — Також: книжки, ноти, образи.

• Професійні оголошення •

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7697
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружних дозволів. — Офісові години: Щодня від 10 рано до 6:45 ввечорі. В суботи від 10 до 1 попол. Еґзамінація $3.00.

КОНКУРС

на працю про участь психології народів в будівництві Европи.

Інститут господарської соціолоґії і психології народів в Гаврі (Франція) проголосив конкурс з нагородою в 100.000 франків для автора найкращого твору, присвяченого темі: Участь психології народів у будівництві Европейської Федерації.

Подаємо нижче реґлямент цього конкурсу, опублікований в місячнику "Notre Europe" („Наша Европа"), що виходить в Страсбурзі (1, rue du Temple).

Тема. Які практичні вказівки, які можна включити в програму акції і які випливають з уже добутих відомостей про психологію народів для збудування Европейської Федерації?

N. B. Авторові твору дозволено обмежити свій досвід континентальною Европою під умовою психологічного оправдання тимчасового виключення Об'єднаного Королівства Великобританії й північної Ірляндії в европейську цілість. Він може наприклад вважати на досвід, за яким остаточне рішення участи Англії в житті Европейської Федерації буде означене вистачаючим поступом цієї Федерації.

Авторові також дозволено, якщо він хоче, охопити ширшу цілість традиційної Европи, тобто включити в огляд умов участи країни східної Европи і навіть Европейську Росію.

Проте автор не повинен схилятися до думки про Европу меншу за найбільшу частину континентальної Европи, яка охоплює простір від Гібралтару до Північного полюсу і розповсюджується на схід до Одеру. Треба брати до уваги випадок мирної Европи, яка признає закони всесвітньої моралі, такі, які намагається встановити Організація Об'єднаних Націй.

Розмір праці. Щонайменше 95 сторінок, щонайбільше — 115. (Норму дає надрукована сторінка "Revue de psychologie des peuples", коло 450 слів на сторінку).

Умови подачі. Немає обмежень щодо національности автора, але праця обов'язково повинна бути подана французькою мовою. Кожний кандидат повинен надіслати чотири примірники своєї праці Директорові Гаврського Інституту Соціології (M. le Directeur de l'Institut Havrais de Sociologie, B. P. 258. — Le Havre, France).

Термін подачі праці — 1. березень 1952 року.

Розмір премії. Сто тисяч французьких франків.

Нагороджена праця буде опублікована як осібне число „Огляду психології народів." Лявреат дістане таку кількість примірників, яка буде встановлена.

Склад Жюрі. **Андре Сіґфрід**, член Французької Академії, почесний президент Гаврського Інституту Соціології буде головою Жюрі, до якого належатимуть: **Г. Бруґманс**, ректор Коледжу Европи в Брюґе; **Пьєр Фрієдан**, міністр національного виховання Великого Князівства Люксембургу; **Рене Ле Сенн**, член Академії моральних і політичних наук, професор Сорбони; **Роберт Местріо**, адвокат апеляційного суду в Брюселі, професор філософії і літератури Сен Луї; **Гонзаґ де Рейнольд**, почесний професор університетів Берна і Фрібурга; **Гастон Ріу**, Президент Европейської господарської і митної Унії, член дирекції місячника „Люди і світи"; **Данієль Віле**, професор політичної економії факультету права в Пуатьє, голова руху Добровольців Европи; **Ф. В. Зейльманс ван Еммішовен**, президент Інституту психології народів в Гаазі.

Пан **Абель Міроґліо**, директор Гаврського Інституту Соціології буде також членом жюрі.

Публікуючи відомості про Конкурс, сподіваємося, що серед українських науковців на еміґрації знайдуться сили, які спроможні взяти участь у Конґресі. Цим вони показали б дозрілість української науки і спроможність її працювати для Европи як культурної цілости.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Враження з одної імпрези

Не тільки з почуття патріотичного обов'язку, але також з цікавости як відбуваються імпрези в Америці (бо я всього тут два тижні) — пішов я на Жалобну Академію в честь сл. п. Отамана Симона Петлюри, що відбулася дня 17 червня ц. р. в залі Українського Клюбу у Филаделфії.

Заля була виповнена вщерть. Кого було більше на залі — старої чи нової іміґрації, важко мені осудити. А зрештою, такий спосіб, як числення публіки і ділення на старих і нових, також м. і. до нічого доброго не доведе. Дух таких героїв як Симон Петлюра повинен нас сповнити силою, яка зробила б з нашого народу моноліт-скалу.

Над сценою, на пурпуровому тлі, виднів Тризуб, а довкруги нього напис тільки в англійській мові — деталь, яку не можна було не помітити, але це — так би мовити — частина постійного оформлення залі.

Щодо самої програми — то вона стояла навіть на високому мистецькому поземі. Дуже мило вражав мужеський хор під дир. В. Задорожного і не тільки під музично-вокальним оглядом. Усі співаки були в гарно строчних мужеських смокінґах, а сам дириґент у фраку.

Солістка п. Черняхівська прекрасно відспівала дві перші пісні, в двох наступних була помітна у неї легка перевтома, тому чи не було б краще замість двох наступних пісень вставити одну інструментальну точку.

Соліст-тенор Ів. Гош заімпонував драматичним характером свого голосу (нічого дивного, що він, як довідуємося, дістав енґажмент до нюйорської опери — вправді з певною умовою).

Рецитацію п. Клави Гош — слід вважати як великий успіх артистки (вірна інтерпретація та дуже добра артикуляція слова).

Дивним видається мені тільки, що усі т. зв. професіонали були спеціяльно зазначені у програмі „проф."; не думаю, щоби це означало „професор", бо одна з цих осіб, до речі, мені дуже знайома як колишньому імпресаріо, поминаючи, що ця особа має інше наукове звання, в ніякій мірі не є професором, хіба, що тільки професіоналістом.

На кінець, коли я виходив зі залі, заговорив до мене якийсь заблуканий туди чужинець англійською мовою менш-більш в цьому сенсі: „А знаєте, що цей пан, який промовляв — говорив мовою навіть дуже зближеною до англійської".

В загальному публіка виходила зі залі з певним духовим піднесенням і натхненням.

Я. К.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

10-й Відділ ОДВУ в Ню Йорку

В дні 27 травня 1951 р., в шкільній авдиторії при Українській Греко-Католицькій парафії св. Юра 217 E. 6 вул., відбулася ЖАЛОБНА АКАДЕМІЯ, присвячена річницям двох чорних днів трагічного травня рр. 1926 і 1938, пам'яті Симона Певлюри, Голови Директорії Української Народньої Республіки і Головного Отамана Військ УНР, і Євгена Коновальця, полковника Української Народньої Республіки, командира Січових Стрільців, творця Організації Українських Націоналістів і першого Голови Проводу Організації Українських Націоналістів.

Академію відкрив гол. 10-го Відділу ОДВУ в Ню Йорку, п. інж. Євген Новицький, а коротку але дуже змістову доповідь виголосив п. Ярослав Гайвас, підкреслюючи, що оба національні герої несли високо прапор боротьби за Соборну Самостійну Українську Державу, та лишили для молодого покоління закони окроплені власною кров'ю.

Мистецьку частину виконав Український хор „БОЯН" під керівництвом проф. І. Недільського, що заслуговує на признання за добре підготовлення пісень: „Вперед" — пісня УПА, та „Вилітали орли" — музика Гайворонського. Віра Кальницька віддеклямувала один уривок поезії О. Ольжича, а п. Володимир Змій, член Студії Й. Гірняка, віддеклямував вірш О. Олеся, „Терновий вінок".

По закінченні мистецької частини „АКАДЕМІЇ" був висвітлений історичний фільм „Головний Отаман Симон Петлюра, в Києві, в 1917-1920 рр." Присутні могли знову наочно пригадати часи Визвольних Змагань українського народу, який перший проливав кров і стелив кістками степи України в боротьбі з червоною комуністичною Москвою.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Вшанування 10-ти ліття Проголошення Відновлення Української Державности

15 Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України та Осередок Спілки Української Молоді Америки ім. Миколи Міхновського в Амстердамі, Н. Й. спільними заходами влаштували в дні 8. липня ц. р. (неділя) у місцевій парохіяльній залі Святочну Академію в Десяті Роковини Відновлення Української Державн. Академію відкрив мужеський хор Осередку СУМА під проводом п. Ярослава Нижника відспіванням американського гимну та піснею — „Збудись Україно, повстань". Святочну промову виголосив Евген Вартошик, голова місц. Осередку СУМА. В слідуючій точці парох укр. кат. церкви о. Роман Дикий відчитав „Пастирський лист" Митрополита Андрея, а парох укр. автокефальної церкви о. Леонід Долинський „Послання" Митрополита Полікарпа, які були видані обома Митрополитами з нагоди проголошення Акту про Відновлення Української Держави. В дальшому проф. Ірина Заячківська-Гаврилюк з Коговс, своєю мистецькою грою на фортепіяно виконала: „Пробудження весни" — Вербицького та „В'язанку українських пісень" — Сірчинського.

Першу частину святочної програми закриває маленька Любов Дикий деклямацією Б. Лепкого „І в мене був свій Рідний Край".

Другу частину Святочної Академії продовжує своїми споминами голова місцевого відділу ЗУАДК-ту проф. Семен Любомир Гнатківський.

З черги слідує сольо-спів Нусі Ґавдяк (з Коговс), яка під акомпаніямент проф. Ірини Заячківської-Гаврилюк відспівала дві пісні: „Жита" — Гнатишина і пісню УПА „Бабуся".

Ланковий СУМА Богдан Саврас, виголосив деклямацію Чарторийського: „Україні".

Закінчила святочну програму — скрипковим сольо Оксана Тарнавська-Ленець з Трой, яка під акомпаніямент проф. Ірини Заячківської-Гаврилюк віддала по мистецьки Сонатіну — Гайворонського та Українську Шумку — Левицького. — Святочне прибрання сцени, основою якого був Державний Тризуб, це артистичний хист Ярослави Ґеруляк, яка при допомозі Мирона Масловського, Осипа Пащака та Володимира Варшони влучно віддала тло для святочної академії.

Р. Д.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС"!

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Згідно з комунікатом Українського Конґресового Комітету Америки „Свобода" число 69 і 72/1951 р. ст. 3 і 3, та закликом підписаного Громадського Комітету Америки для Вшанування Пам'яти СИМОНА ПЕТЛЮРИ, Голови Української Самостійної Соборної Держави і Головного Отамана Збройних Сил Української Народньої Республіки, в Двадцять П'яті Роковини ЙОГО Смерти, подаємо до загального відома нижче наведену ПОСТАНОВУ:

1) — Громадський Комітет ухвалив створити фонд імени СИМОНА ПЕТЛЮРИ.

Цей фонд складатиметься з:

а) — Церковних Збірок в Українських Церквах кожного року перед панахидами в пам'ять Симона Петлюри.

б) — з продажі жетонів, листівок, публікацій і ін.,

в) — з чистих прибутків з кожнорічних жалобних академій та інших імпрез,

г) — з добровільних пожертв.

2) — Призначення фонду імени Симона Петлюри.

а) — Уділювати допомогу на утримання і розбудову бібліотеки імени СИМОНА ПЕТЛЮРИ в Парижі, як вічного пам'ятника ПОКІЙНОМУ, утвореного Урядом Української Народньої Республіки,

б) — Видати ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ—ЗБІРНИКИ (наукові монографії про Симона Петлюру) та інші праці про визвольну боротьбу того часу в мовах українській і чужоземних.

в) — Уділяти постійні стипендії імени СИМОНА ПЕТЛЮРИ для української високошкільної молоді за кордоном, включаючи в це і військові студії,

г) — Уділяти допомоги на утримання в гідному стані могили Симона Петлюри.

д) — Допомагати побудові пам'ятника на могилі Симона Петлюри в Парижі.

3) — Завідування фондом імени Симона Петлюри.

а) — Фондом буде завідувати Кураторія Фонду імени Симона Петлюри, яку створить підписаний Громадський Комітет.

б) — Кураторія Фонду імени Симона Петлюри має діяти в рямках затвердженого правильника.

в) — Всі громадські пожертви, збірки, що призначені на фонд імени Симона Петлюри — пересилаються на адресу Генерального Секретаря Громадського Комітету Америки: Nicholas Rybashuk, 273 E., 3-th Street, New York 9, N. Y.

З уваги на вищесказане, — Громадський Комітет звертається до всіх Українських Установ і Організацій та місцевих Комітетів Вшанування Пам'яти Симона Петлюри з проханням про надсилання чистих прибутків з Академій-Свят на Фонд імені Симона Петлюри з обов'язковим дописом на переказах „фонд імені СИМОНА ПЕТЛЮРИ".

Коли ж чистий прибуток (чи добровільні датки) з Академій-Свят вже надіслані куди інде, то рівно ж проситься і про це повідомити Генерального Секретаря Комітету.

Громадський Комітет Америки для Вшанування Пам'яти СИМОНА ПЕТЛЮРИ, Голови Української Самостійної Соборної Держави і Головного Отамана Збройних Сил Української Народньої Республіки, в Двадцятьп'яті Роковини Його Смерти.

(Інші газети прохається передрукувати).

УСПІХ ПОСЕРЕДНИЦТВА ГАРРИМАНА В ІРАНІ

Тегеран, Іран. В іранських, британських і американських колах висловлюються багато нового оптимізму щодо можливостей мирного і задовільного для обох сторін полагодження англо-іранського нафтового конфлікту, завдяки посередництву спеціяльного висланника президента Трумана, Аварела Гарримана. Сам конфлікт ще далекий від полагодження, але прийняття Британією „під сильним натиском наших американських приятелів" — як це заявив міністер Моррісон — принципу іранської націоналізації та взаємні уступки для відновлення переговорів створюють відповідну пригожу атмосферу, в якій можна з відповідним успіхом намагатись полагодити й саме непорозуміння. З Лондону повідомляють, що британська делеґація вже впродовж найближчих 24 годин готова виїхати до Тегерану, як тільки буде полагоджена справа транспорту. Делеґацію очолюватиме Ричард Р. Стовкс, міністер матеріялів, що має великий досвід в справах Близького Сходу.

• ПЕРЕВІЗ •
пасажирів, пакунків і речей у місті, поза місто і на дальшу віддаль.
ПО НИЗЬКИХ ЦІНІ.
Голоситись: 6-10 рано і 6-10 веч.
Телефон: CY. 9-7879
M. SHULGIN TRANSPORTATION
2066 Anthony Ave., N. Y. 57, N. Y.

ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
ІВАНА ЛАШКЕВИЧА
повідомляє В. П. Громадянство в Джерзі Ситі, що різного роду направки, як і замовлення на нові роботи виконує фахово, чесно, скоро і дешево. Роботи приймаються від год. 12 вполудне.
Із всіма взуттєвими клопотами спішіть до нововідкритої української фірми:
ІВАНА ЛАШКЕВИЧА
282 Grand St., Jersey City, N.J.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIRCONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-5131

Д-р мед. ОЛЕКСАНДЕР СУШКІВ
приймає від год. 10—1 і 5—8 щоденно з вийнятком неділь.
Офіс: 64 E. 7th ST., NEW YORK, N.Y.
Тел.: ALgonquin 4-7133

Dr. J. DERUHA
128 EAST 86th ST., N. Y. C.
над станцією собв. Лексінґтон Ев.
Місце має осереднє положення, доступне з усіх боків.
Окремі ждальні для жінок.
Ординує в будні дні: 10—2 і 4—9 год.
Особливу увагу звертає на недуги мужчин і жінок, неправильности й ослаблення. Якщо маєте які трудноші зі здоров'ям тіла або ума, порадьтеся мене з повним довір'ям. — Точні оглядини, включаючи й провірку крови, $3.
ПОКІНЧИВ СТУДІЇ В ЕВРОПІ.

В. Володимир Пархуць
український погребник
Відповідний гідний похорон по уміркованій ціні.
Модерна Каплиця БЕЗПЛАТНО
Кличте в день і в ночі:
WOODROW W. PARCHUC
Funeral Director
Licensed New York & Connecticut
439 E. 5th St., New York City
Tel. ORegon 3-2057
S. PARCHUC — Notary Public

ТЕПЕР ПОРА
ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОДОВИХ МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ.
AUTO REPAIR
GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКИ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають дипломи. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Зал. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
Metropolitan Auto School
155 — 2nd Ave., близько 10th St.
NEW YORK CITY

EVergreen 3-4416—4450
Maple Coal & Coke Co.
antracite FUEL OIL bituminous
OIL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to Brooklyn, Queens & Manhattan.
Українське підприємство
ФЕДЬКА КУДЛАК

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як ___ $150
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661



УВАГА!
Велика випродаж!
Соломяні капелюхи ...$ .97
Імпортована (найліпша) панама $2.75
(попередна ціна $5.00, $6.00 і т. д.)
Капелюхи з банґорали (їх можна мити) ...$1.50
як рівнож легкі літні ФІЛЬЦОВІ капелюхи по приступних цінах.
Відновляємо куплені у нас капелюхи.
ПРОДАЄМО ШОВКОВІ КРАВАТКИ, ПАСИ І ШЕЛКИ.
(Говоримо по українськи)
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Між 2-ою і 3-ою Евеню.) — Телефон: GR 5-3733.
Відкрито в пятницю до 9-ої, в суботу до 10-ої год. ввечорі.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура.
Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ПРИ ЗМІНІ МЕШКАННЯ В НЮ ЙОРКУ АБО ПЕРЕСЕЛЕННІ ДО СТЕЙТІВ:
NEW YORK — PENNSYLVANIA
NEW JERSEY — CONNECTICUT
КЛИЧТЕ УКРАЇНСЬКЕ
ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. БОГАЧЕВСЬКОГО
335 EAST 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — TEL. OR. 3-2484

ТАРЗАН, ч. 2646. ВАТАЖОК



„Я чекав на друзів. Давайте скоріше його", сказав Тарзан. — „Це залежатиме від вас, Роберте", сказала Лета, стукаючи у двері.



„Ми доставили Роберта Воріка, Атане Чіраме", сказала Лета. — „А-а, Ворік, мій друг", засяяв товстий мужчина, „заходьте, заходьте!"



„Ви теж думаєте, що я Ворік, га?" швидко сказав Тарзан. Чірам усміхнувся. „Я знаю, що ви Роберт Ворік!"



„Хай буде по-вашому", здвигнув Тарзан плечима. „Що ви хочете?" — „Мапу, Воріку, мапу Ашра!"